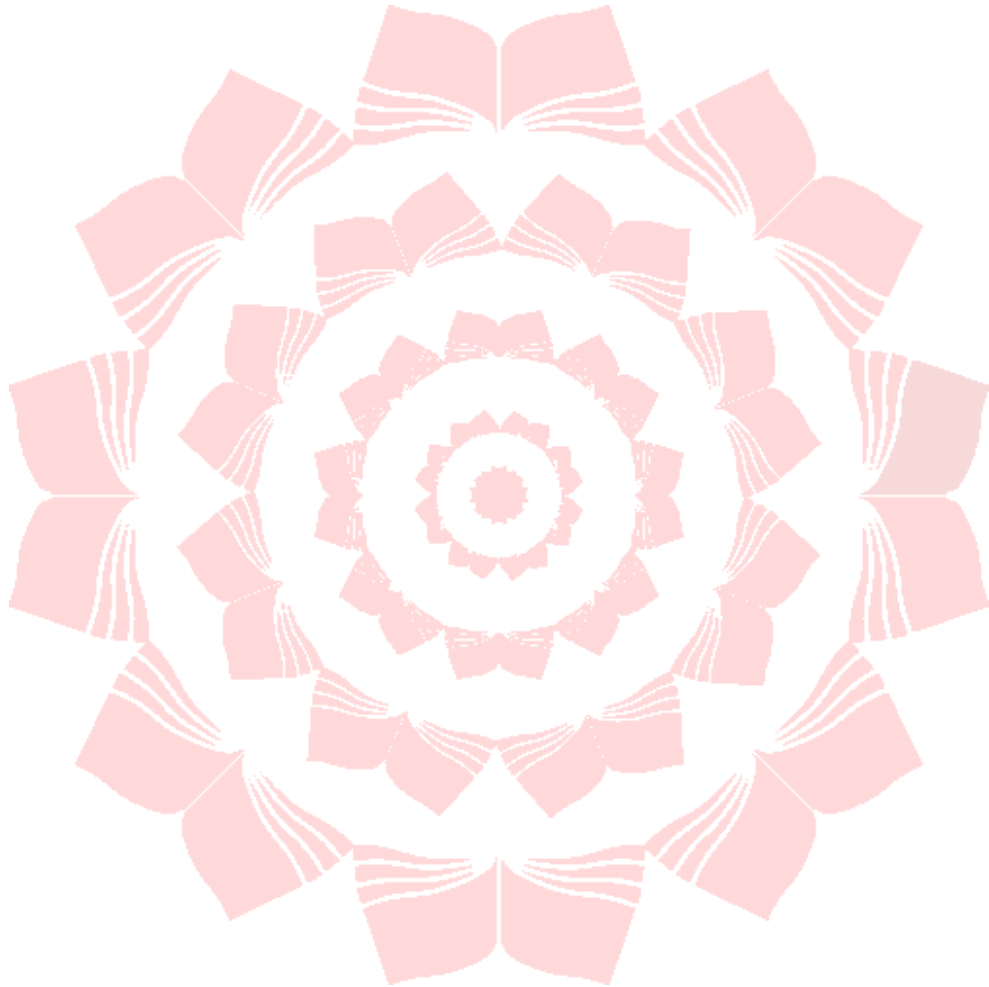
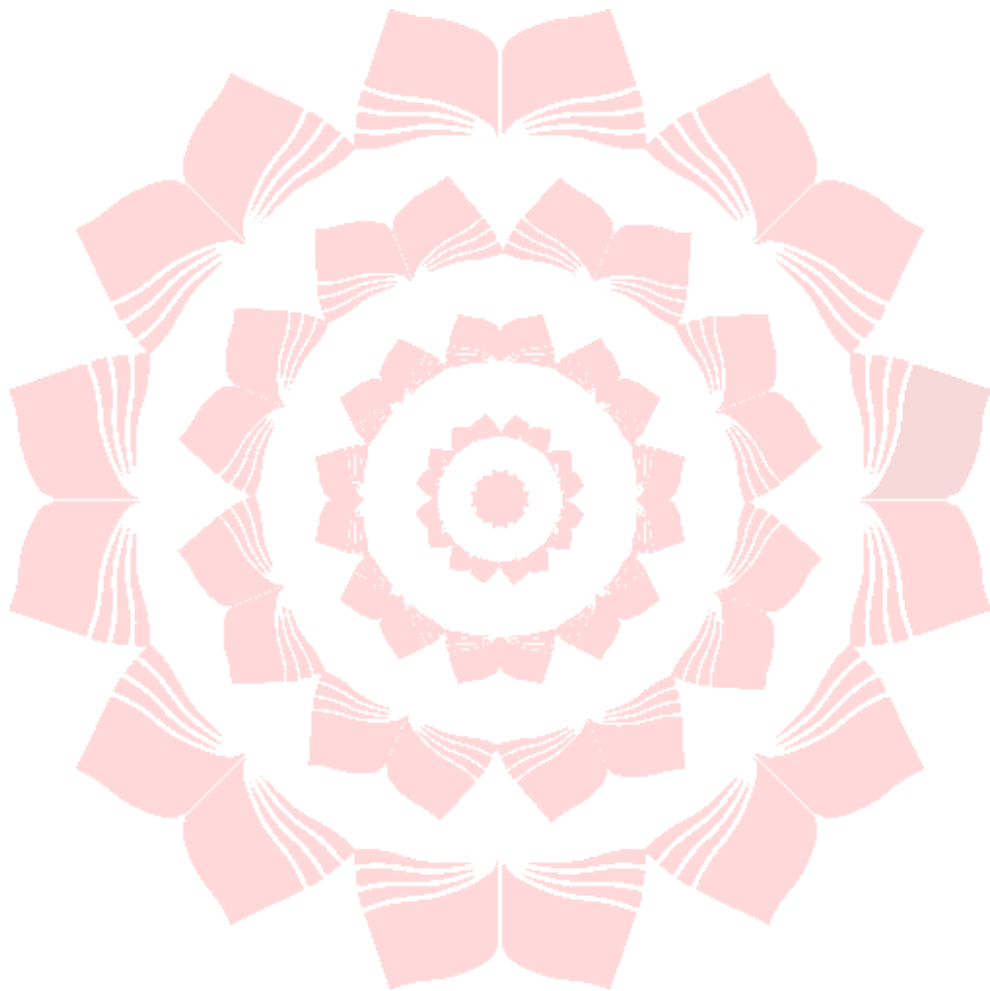


AUTHENTICA



Colecția **Authentica** este coordonată de
Raluca Lazarovici Vereș



TEODOR FLONTA

CĂUTÂND RĂSĂRITUL
LA VĂCĂREȘTI

Povestea femeii care a născut-o
pe fiica memoriei
docu-roman

Ediție îngrijită și cuvânt-înainte de Flori Bălănescu



Ratio et Revelatio

2026

Colecția *Authentica* este coordonată de
Raluca Lazarovici Vereș

Redactare: Flori Bălănescu
DTP: Narcis Cârciu
Copertă: Gabi Giulușan

Tipărit la Print Expert, România

Copyright © Ratio et Revelatio, 2026

Imagine coperta I: Prima fotografie a Ilenei Samoilă cu fiica ei,
după eliberare.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
FLONTA, TEODOR

Căutând răsăritul la Văcărești : povestea femeii care a
născut-o pe fiica memoriei : docu-roman / Teodor Flonta ;
cuvânt-înainte de Flori Bălănescu. - Oradea :
Ratio et Revelatio, 2026

ISBN 978-630-6657-53-7

I. Bălănescu, Flori (pref.)

821.135.1

Editura Ratio et Revelatio
Str. Sofiei nr. 3, Oradea, Bihor, România, 410183
e-mail: office@ratioetrevelatio.com
www.ratioetrevelatio.com

Cuprins

<i>Maternitatea ca formă de rezistență vs mecanisme repressive (Flori Bălănescu)</i>	7
Sinopsă.....	33
Capitolul I: Casa din mijlocul satului.....	35
Capitolul II: Pământul, fierul și focul.....	47
Capitolul III: Sora care nu a trădat.....	55
Capitolul IV: Două începuturi.....	63
Capitolul V: Dragoste cu încăpățănare.....	71
Capitolul VI: Întoarcerea din cer.....	79
Capitolul VII: Festivalul propagandei și Valea Piersicilor.....	87
Capitolul VIII: Mamă.....	93
Capitolul IX: Bărbatul care a ales.....	99
Capitolul X: Naștere în gheață.....	107
Capitolul XI: Copilul din răni.....	113
Capitolul XII: Mislea: școala tăcerii și întoarcerea.....	119
Capitolul XIII: Copilul regăsit: între podul Crișului și grădinița maghiară.....	125
Capitolul XIV: Casa care nu le-a primit.....	133
Capitolul XV: Plecarea în tăcere.....	139

Capitolul XVI: Focul blând și zidul care nu se mai deschide.....	145
Capitolul XVII: Curtea cu vieți amestecate.....	155
Capitolul XVIII: Orașul care le-a primit.....	163
Capitolul XIX: Grajdul de lângă stadion și lecțiile libertății.....	169
Capitolul XX: Admiterea și prima lecție despre loialitate.....	175
Capitolul XXI: Ce rămâne după.....	183
<i>Nota autorului</i>	191
<i>Ilustrații</i>	193



C U V Â N T - Î N A I N T E

Maternitatea ca formă de rezistență vs mecanisme represive

Cercetarea trecutului recent încă mai are în opinia generală un statut de cenușăreasă. Istoricii care își dedică timpul, energia și profesionalismul unei atare specializări sunt priviți, în general, cu suspiciune. Neîncrederea pornește mai degrabă de la implicarea personală a celui presupus a fi potențial lector al rezultatelor cercetării. Aceeași suspiciune se manifestă și în legătură cu martorii direcți ai represiunii, „beneficiarii” traumeilor provocate de sistemul ilegitim și criminal. De peste 36 de ani, de când regimul comunist de la București a fost îndepărtat prin forță, în ciuda libertăților la care avem acces, libertatea de expresie încă este utilizată în moduri facile, ducând la o percepție trunchiată a istoriei comunismului, mai degrabă prin accentuarea apetenței pentru confuzii, pentru augmentarea artificială a nostalgiilor unei lumi pe care cei mai mulți spectatori sau actanți ai discursului public nu au trăit-o. În general, aceștia nu au nici intenția de a acorda credit istoricilor perioadei. Prin urmare, istoricul trecutului recent este ocultat de un curent de opinie (care „știe”, deține „adevărul” despre o istorie abia încheiată, difuzând recurent tarele

mentalității reeducate în comunism). Fiecare român „știe”, în general, din memoria familiei, a vecinilor, „adevărul” despre viața în timpul regimului comunist. O opinie profesională, rezultată din muncă asiduă specifică este tot mai lipsită de relevanță, pentru că la comunism, exact ca la fotbal (și la istorie, după cum spune o înțelepciune bulevardieră), se pricepe toată lumea. Iar de când Facebook și TikTok ne ocupă tot timpul, învățământul, cultura, cercetarea, în general, și, în special, cercetarea umanistă, au fost golite simbolic de relevanță în spațiul public. Asemenea emisiunilor tv care dau mulțimii circ, politica oferă cetățenilor, votanților, comunității naționale varianta unui domeniu pe cale de dispariție. Lipsa de reacție cetățenească la astfel de măsuri ce aduc atingere domeniilor strategice ale menținerii unui stat pe linia integrității și demnității sale culturale, în sens larg, și intelectuale spune esențialul despre modul în care este tratată disciplina istoriei în România. Va mai fi cineva aici interesat peste 10 ani de criminalitatea regimului comunist? Este o întrebare retorică, iscată dintr-o îngrijorare continuă. Paul Goma și-a dedicat viața și opera *neuitării*, adică exersării și conservării memoriei, luptei împotriva amneziei induse prin mecanisme ideologice ori voluntare. În romanul de față, Teodor Flonta face același lucru, încercând să aducă prezumtivii cititori mai aproape de istorie prin mijloace literare.

Cartea de față s-a născut din dorința intimă a omagierii unei femei pe care autorul docu-romanului a cunoscut-o, așa cum o cunoaște și pe fiica memoriei.

Însuși autorul este un copil al memoriei altei familii trecute prin labirintul concentraționar. Suntem la răscrucea drumurilor ce duc fie spre istorie, fie spre literatura memorială, fie spre ficțiune pur și simplu. Din fericire, unul dintre brațele acestei răscruci este calea memoriei, așa cum înțelege să o asume scriitorul. Dorința sa de a scrie despre Ileana Samoilă și fiica ei născută în penitenciarul-spital Văcărești nu are de a face cu ficțiunea, ci cu recuperarea prin mijloace literare a unei frânturi de memorie a traumelor din comunism.

Treizeci și șase de ani de la căderea oficială a comunismului, deși poate fi o viață de om, nu este o perioadă istorică mare la nivelul studiului istoriografic. Este, însă, pe fondul ideologic puternic al trecutului recent, o perioadă intensă de încercări de recuperare. Aici este vorba despre povestea unei familii care a suferit în închisoarea politică din România cât pentru un secol. Despre una dintre femeile fără nicio vină, alta decât de a fi mama, sora, fiica, soția, iubita, prietena unui bărbat. Așa cum a fost în cele mai multe cazuri ale „dușmancelor poporului”, închise, internate, trimise în domiciliu obligatoriu, aruncate (ele și copiii lor) la marginea societății. Romanul lui Teodor Flonta este despre demnitate în condiții neverosimile pentru mulți dintre noi. Este, mai ales, despre iubirea de mamă, pe care Ileana Samoilă a plătit-o cu cele mai grele suferințe și umilințe unui regim ideologic abuziv, cinic, pervers, criminal.

Elena (Ileana) Samoilă, căsătorită Opriș, s-a născut la 16 iulie 1926, în comuna Ighișul Vechi. Părinții ei au fost

Maria¹ și Gherasim. Potrivit documentelor Securității, în 1946, Ileana „s-a strecurat în PCR”, dar a fost exclusă doi ani mai târziu. Ca o amară ironie, avea să se mărite cu un om din sistem, sublocotenentul de Miliție Traian Opriș (n. 19 ianuarie 1925). Deși pare o replică de film din seria B, iubirea chiar nu cunoaște limite. Arestat la 16 septembrie 1953, în aceeași zi cu soția sa, Traian va sfârși condamnat, în același lot, la 5 ani de temniță grea, doar pentru că era soțul Ilenei, de fapt, cumnatul legionarului Ion Samoilă². Cei care completau fișele matricole penale

¹ Samoilă Maria (n. 2 iunie 1899/1898?, București, fiica Mariei și a lui Ioan Ionașcu), studii: ciclul I; apolitică; înălțimea: 1,50 m; arestată la 24 septembrie 1953 („complicitate la cr. în. trădare. A găzduit pe fugarii Samoilă Ioan și Golea Ioan”); condamnată de Tribunalul Militar Stalin (Brașov), prin Sentința nr. 23/1954, la 10 ani muncă silnică pentru „favorizarea infractorului”. A fost închisă la Codlea, Dumbrăveni, Mislea, Miercurea Ciuc, fiind eliberată la 5 august 1958, prin grațiere de restul pedepsei, în baza Decretului-Lege nr. 326/1958 al Prezidiului Marii Adunări Naționale. Cf. Fișa Matricolă Penală Samoilă Maria I., disponibilă la <https://www.iicmer.ro/fise-matricole-nou/>.

² Samoilă Ioan (n. 15 septembrie 1919, Ighișul Vechi), absolvent al Școlii de Arte și Meserii; adjustor mecanic; condamnat în 1941, în trei procese, la 20 de ani muncă silnică („asasinat”), 10 ani muncă silnică („cântece legionare”), 15 ani muncă silnică („răzvrătire”) și în 1942 la 5 ani de închisoare corecțională (Art. 529 și 531 din Codul Penal din 1936 se referă la trecerea deținutului în colonie penitenciară sau în libertate condițională; nu reiese pentru ce este această condamnare), plus alte 180 de zile, nu se știe pentru ce. A evadat din colonia Galata la 21 iulie 1947 (Fișa Matricolă Penală Samoilă Ioan G., disponibilă la <https://www.iicmer.ro/fise-matricole-nou/>). Ion Samoilă făcea parte din grupul „Jaques” (alături de Ion Golea), pregătit de serviciul de spionaj american, care fusese parașutat în 1952 pe teritoriul României. Membrii grupului au fost interceptați, depistați, condamnați la moarte pentru „crima de trădare de patrie”, prevăzută de art. 184 din Codul Penal, coroborat cu art. 1 lit. a și art. 4

erau, în acei ani, cvasisfertodocti, dacă nu analfabeți. Pe una dintre filele fișei lui Traian Opreș scrie că se face vinovat de „EMISIUNEA DENUNȚĂRI”. Plutonierul Dinu Ioan a scris cu majuscule, ceea ce nu este uzual, probabil pentru a se asigura că a scris corect... Eliberat la 14 septembrie 1958, prin reducerea pedepsei în baza Ordinului MAI nr. 10020/1958, avea să fie internat în continuarea pedepsei în loc de muncă (LM) pentru 60 de luni, conform Decretului-Lege nr. 89/1958. A fost eliberat la 22 octombrie 1962, în baza Ordinului MAI nr. E/10110/1962, de la Periprava. În parcursul său carceral, Traian a fost închis la Jilava, Cavnic, Baia Sprie, Satu Mare, Ocnele Mari, Văcărești, Gherla, Aiud, Culmea, Periprava.³

Ileana a fost arestată pentru prima oară în 1948, pe când lucra ca operatoare la telefoane în Mediaș. A fost condamnată la 10 luni de închisoare pentru „interceptarea convorbirilor telefonice ale organelor de securitate în legătură cu fratele ei și alți legionari fugari, pe care le comunica acestora”. Multe telefoniste din România acelor ani au avut un rol benefic pentru cei urmăriți de autorități sau pentru deținuți politici transferați dintr-un loc de detenție spre locul de domiciliu obligatoriu, așa cum atât de emoționant își amintește Paul Goma în romanul *Gherla – Lățești* despre telefonistele din Gherla. Ileana Samoilă nu mai este printre noi s-o întrebăm dacă a mai

din Decretul 199/1950, și executați la 31 octombrie 1953, în Valea Piersicilor din spatele Fortului 13 Jilava.

³ Cf. Fișa Matricolă Penală Opreș Traian, disponibilă la <https://www.iiccmer.ro/fise-matricole-nou/>.

ajutat pe cineva, dar cunoscându-i caracterul este foarte probabil să fi făcut-o. Eliberarea ei a survenit în 1949.

Când a fost rearestată, la 16 septembrie 1953, cu „grupul spionilor parașutați în țară în frunte cu Samoilă Ioan (fratele susnumitei)” (de serviciul de spionaj american), Ileana era deja căsătorită, din 1952, cu Traian Opreș și era însărcinată în patru luni și jumătate: „Și-n ziua în care a mișcat copilul atuncea m-au luat nenorociții!” A fost condamnată prin Sentința nr. 1369/1953 a Tribunalului Militar Teritorial București pentru „omisiune de denunț și complicitate la crima de înaltă trădare”, la 8 ani temniță grea și 5 ani degradare civică. La 25 noiembrie 1955, când era închisă la Mislea, „a fost recrutată de organele noastre și folosită ca agentă de cameră”, colaborând în această calitate cu organele noastre până la 24.IV.1957⁴, când în urma demersurilor făcute de organele noastre la Prezidiul MAN pentru munca depusă a fost grațiată și pusă în libertate”. A trecut prin închisorile Jilava, Văcărești și Mislea.

După eliberare s-a stabilit la Oradea și s-a angajat la Baza de Recepție a cerealelor. În noiembrie 1958, Securitatea București constata că nu o putea folosi pe fosta deținută și s-a aprobat predarea dosarului ei către Regiunea MAI Oradea. Pentru a nu irosi o recrutare, Securitatea Oradea încearcă să o facă operativă prin „infiltrarea în acțiune pe lângă Gujuman T.”, un fost membru al Frățiilor de Cruce.

⁴ În alt document apare 25 mai 1957.

Acestea sunt datele seci, extrase din documentele Securității. În realitate, sentința a fost pentru „**crimă** de omisiunea *nedenunțării*” (sic!), în baza Decretului 199/1950, care modifica Decretul 16/1949, prin stabilirea pedepsei cu moartea pentru mai multe „infracțiuni”. Art. 7 prevedea că dacă instanța constata circumstanțe atenuante putea să aplice în locul pedepsei cu moartea **muncă silnică** pe viață sau pe timp mărginit. Prin urmare, ce crimă comisese Elena Samoilă (Opriș) pentru cei 8 ani de **temniță grea** (sic!)? Pe scurt: știa că fratele ei era în țară și nu a mers la Securitate sau la Miliție să-l denunțe.

Securitatea n-a încetat, în grade diferite, să urmărească „legionari”, până în 1989, justificându-și astfel existența. Ghilimelele se impun din cel puțin două motive: 1. Riscul de a cădea în logica Securității, care folosea termenul „legionar” pe scară largă, nu doar la sfârșitul anilor 1940 și în anii 1950, și nu doar pentru legionarii asumați și reali, ci și după anii 1960, până în decembrie 1989. Dacă n-ar fi menținut operativă „problema legionară”, mare parte din activitatea lucrătorilor acestei instituții represive ar fi devenit fără obiect; 2. Al doilea aspect, conexat cu primul, constă în inexistența fenomenului legionar; legionarii reali dispăruseră fizic și moral în sistemul concentraționar. În realitate, în 1960, când Securitatea făcea planuri pentru exploatarea informativă a Ilenei pe lângă preținși legionari, n-ar fi avut ce informații să dea despre o presupusă organizare a legionarilor în zona Oradea. Fostul deținut politic Gujuman, pe care se presupune că îl avea în observație, dădea meditații

la matematică unor elevi de la Școala Medie Sanitară, frecventată numai de absolvenți de liceu, motivul, precar, de altfel, fiind că avea „posibilități de a antrena în activitate subversivă și alte elemente”. Securitatea făcea, cum se spune în limbaj popular, „planuri pe blana ursului din pădure”, o falsă muncă de prevenție. Motivul real al grațierii de restul pedepsei transpare tocmai dintr-o acțiune de legendare a „infiltrării” pe lângă Gujuman: „Ne putem aștepta ca agenta să fie întrebată de obiectiv la cât a fost condamnată și când s-a eliberat. La aceasta agenta va spune că a fost condamnată la 5 ani temniță grea și s-a eliberat în anul 1957 **și atunci numai pentru faptul că avea o fetiță pe care a născut-o în penitenciar și care era mică** [subl. m. F.B.]” Este singurul motiv pentru care a acceptat să devină „agentă”, era atât de afectată de cum decursese viața ei în ultimii ani, de toată suferința produsă de executarea fratelui mai mare, de arestarea soțului, mamei, fraților, cumnatelor, de situația în care se afla în momentul arestării și de nașterea în condiții de neimaginat pentru un om din zilele noastre, în închisoare, încât singura ei rațiune de a mai exista era copilul. Pe care fusese nevoită să-l dea în afara zidurilor închisorii unui cumnat rămas în libertate (fratele soțului). Auzise și poveștile care străbăteau celulele (dovedite reale) despre copiii deținuți politici – născuți în pușcărie, așa cum era și fetița ei, Doinița. Știa că unii au fost trimiși direct în orfeline, de unde au fost înfiați, alții au murit pe acest „traseu”. Despre unii dintre ei părinții biologici nu au mai aflat nimic, nici după decenii de chin și speranță.

Povestea Ilenei, spusă de ea

În ziua de 4 noiembrie 1998, am ajuns acasă la Ileana Samoilă. Îmi fusese prezentată de prietena ei Aurora Ille-Dumitrescu (Lola), într-o întâlnire la care au mai luat parte Cristinel Dumitrescu și Anastasia Iorgulescu, foști deținuți politici și ei. La această întâlnire s-a vorbit numai despre regimul comunist și despre sistemul concentraționar. Apartamentul Ilenei Samoilă mi-a indus sentimentul de trai aproape spartan. Atmosfera s-a însuflețit imediat ce a început să vorbească. Fuma mult și cu mare plăcere. Era foarte sigură pe cuvinte, avea momente când o sufoca plânsul, peste toate, avea un caracter dârz.

... nu regret nimic. Nu-mi pare rău că m-am născut într-o familie de oameni cinstiți, corecți, cumsecade, religioși, dar nu habotnici, oameni obșnuiți... de la mama, în special, n-am învățat decât să nu fim răzbunători, dacă putem să facem bine cuiva să-l facem cu tot sufletul, să nu furăm, să nu mințim, să nu fim falseori [...] și am ascultat-o pe mama și ar fi trebuit să aibă foarte multă bucurie [plânge] de pe urma noastră, dar din păcate n-a avut nicio bucurie după noi! Nu, nu, a avut mult de suferit, foarte mult, extraordinar de mult!

Mama Ilenei, Maria Samoilă, a executat 5 ani, cumnatele⁵,

⁵ Samoilă Maria (n. 7 iulie 1928, Vecerd-Agnita, fica Elizabetei și a lui Ioan Hila), soția lui Alexe S.; 4 clase de liceu, copii: o fată și un băiat; apolitică; arestată la 24 septembrie 1953 („fiind secretară la comuna Ighișul Vechi a dat ajutor banditului Samoilă Ioan”), a fost condamnată în același proces cu soțul ei, la 5 ani închisoare corecțională (în baza art. 209 Cod Penal – „uneltire contra ordinii sociale”, „a favorizat pe spionul Samoilă Alexandru” [sic!]); a fost închisă la Codlea, Dumbrăveni și Mislea, fiind eliberată prin grațiere de restul

fiecare⁶, 3 și 2 ani. Fratele Alexe Samoilă⁷ a făcut 16 ani, iar fratele Relu⁸ 11 ani. Tatăl, Gherasim, a murit când avea ea 10 ani, era țărănist, apropiat al lui Maniu. Fratele mai mare, Ion Samoilă, era legionar de foarte tânăr și a murit executat.

pedepsei, în baza Decretului nr. 42/1955, la 7 octombrie 1955. Cf. Fișa Matricolă Penală Samoilă Maria Ioan, disponibilă la <https://www.iicmer.ro/fise-matricole-nou/>.

⁶ Samoilă Eugenia (n. 10 iunie 1926, Ighișul Vechi, fiica Mariei și a lui Nicolae Căluț); soția lui Aurel S.; 7 clase elementare, apolitică; („complicitate la crima de înaltă trădare”; arestată la 24 septembrie 1953 „a găzduit pe fugarii Samoilă Ioan și Golea Traian, care erau urmăriți de MSS [Ministerul Securității Statului]” și condamnată în același lot cu cumnații ei Alexe și Maria, la 5 ani muncă silnică, pentru „favorizare”; a fost închisă la Codlea, Jilava, Văcărești, Mislea și Miercurea Ciuc; eliberată anticipat la 28 iunie 1958, conform Decretului nr. 720/1956 și Adresei nr. 1951/1958 a Tribunalului Raional Miercurea Ciuc. Perioada de detenție la Văcărești denotă o stare a sănătății precară. Cf. Fișa Matricolă Penală Samoilă Eugenia, disponibilă la <https://www.iicmer.ro/fise-matricole-nou/>.

⁷ Samoilă Alexe (n. 2 noiembrie 1924, Ighișul Vechi), 5 clase de liceu industrial; maistru; apolitic („în trecut legionar”); în 1943 a fost condamnat la 5 ani muncă silnică pentru „activitate legionară”; arestat la 27 august 1953, condamnat de Tribunalul Militar București, prin Sentința nr. 1369/1954, la 25 ani muncă silnică, pentru „favorizarea infractorului” („a favorizat un spion”); închis la Jilava și Aiud, a fost eliberat prin grațiere de restul pedepsei, în baza Decretului nr. 411/1964, la 30 iulie 1964. Cf. Fișa Matricolă Penală Samoilă Alexe, disponibilă la <https://www.iicmer.ro/fise-matricole-nou/>.

⁸ Samoilă Aurel (n. 22 aprilie 1921, Ighișul Vechi), 7 clase elementare, plugar; arestat la 24 septembrie 1953, condamnat de Tribunalul Militar Stalin (Brașov), prin Sentința nr. 23/1954, la 20 ani muncă silnică, pentru „favorizarea infractorului” („a găzduit pe fugarii Samoilă Ioan și Golea Ioan timp de 2 săptămâni”), în baza art. 6, Decretul 199/1950. A fost închis la Codlea, Aiud și Ostrov. Eliberat prin grațiere de restul pedepsei, în baza Decretului nr. 310/1964, la 22 iunie 1964. Cf. Fișa Matricolă Penală Samoilă Aurel G., disponibilă la <https://www.iicmer.ro/fise-matricole-nou/>.

Prima detenție. Arestată la Mediaș, la 7 iunie 1948; anchete dure, cu bătaii⁹. Anchetatorii ei erau dintre cei care intraseră printre primii în Siguranță (devenită, din august 1948, Securitate), majoritatea neinstruiți, needucați, muncitori (unul – Dordea, unul de pe la Oradea – Nicula sau Necula); anchetele au ținut două luni și jumătate, numai noaptea. Clădirea în care se făceau anchetele era a unui sas și era enormă. După anchetele dure din timpul nopții, în timpul zilei deținutele erau aduse în sufrageria mare a casei, erau așezate fiecare la câte o măsuță, cu fața la perete, în timp ce ei se plimbau; erau puse să scrie ce au declarat în ancheta din noaptea trecută, în mod repetat, după care le confruntau ca să vadă dacă deținutele se contrazic etc. A fost arestată cu un grup mai mare și au fost ținuți de luni până joi fără mâncare și apă, astfel încât a făcut bășici în jurul gurii și la nas: „nici nu puteam vorbi dacă mă puteți crede. Nu vă mai spun [îmi dau seama din mimică: *Ba, trebuie să spuneți!*]... Domnișoară [plânge], eu, din cauza răcelilor am avut ciclu, l-am avut vreo trei săptămâni încontinuu, încontinuu, încontinuu... [...] Și cu chiu, cu vai *i-ai putut convinge* pe nenorociți să dea *ce-ți trebuie* [de sfială, folo-

⁹ O excepție fericită și *exotică* pentru regim: anchetatorul (nenea) Pleșca – un gardian din vechea Siguranță, trecut apoi în noile structuri, la Mediaș (era dintr-o comună vecină cu satul natal al Ilenei), a fost chemat într-o seară de anchetatorii care plecau în oraș la băut să o bată până se întorceau ei: „și nenea Pleșca era galben ca ceara și cu vâna de bou dădea când în birou, când în perete și striga *Strigă Domnișoară, da' strigă Domnișoară că mă nenorocești!* N-a dat o palmă, nu mi-a dat nenea Pleșca, Doamne-fereste! Și eu nu puteam striga de râs.”

sește persoana a doua], cu chiu, cu vai! Nu-ntrebați prin ce poa' să treacă o femeie în situații de-astea!”

„Eu eram bine pregătită pentru orice. Frate-meu îmi spunea întotdeauna *Dacă, ferească Dumnezeu, o să te aresteze vreodată... dă o dată, de două ori, de trei ori, de cinci ori...* – și știam de la Alexe ce-a pățit –, *mai zvârle apă pe tine, iar te trezește, iar te bate...* Dacă nu spui, nu spui! Dacă n-ai ce spune e una, dar decât să spui prostii mai bine taci, și dacă te omoară! Dar dacă vrei de asemenea să zici numele cuiva – că nimeni... nu există om, poate unii săracii care au fost mai slabi de înger, care cu bătaii au reușit să spună, dar majoritatea n-au spus!... dacă arestează pe cineva pentru tine... eu era să mă sinucid la Mediaș. [...] mă pisau, mă pisau, mă pisau cu o persoană care i-a ocrotit, care i-a îngrijit pe-ai noștri – nu pe al nostru!, pe toți, pe o mulțime, poate au ajuns și la 100 de inși care mergeau în păduri, în pădurile de la Fetea – și să vorbesc eu despre persoana respectivă nicicum, sub nicio formă. Eu am declarat de la început că n-am cunoscut familia aia, și-atuncea am ținut-o așa. [...] n-am vrut să vorbesc despre persoana respectivă – o gazdă care era fratele inginerului Aurel Ursu de la Brașov, de la Fetea, era frate cu Nenea Zaharie, țăran, care avea gospodăria în mijlocul pădurilor [...], acolo aveau ei buncăre, acolo puteau cel mai bine să s-ascundă, și n-am vrut să vorbesc despre dumnealui și atuncea m-am hotărât să mă omor [...] și-am sustras de la [o] femeie briceagul [...] și-am intrat [în veceu] cu gândul să-mi tai venele la mâna stângă și să stau acolo până se scurge tot sângele și mai